

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4To/2/2015
Identifikačné číslo spisu:	9510100155
Dátum vydania rozhodnutia:	24.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Piovartsy
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:9510100155.1

UZNESENIE

Najvyšší súd slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Viliama Dohňanského a JUDr. Pavla Farkaša v trestnej veci obžalovaného Ing. P. F. pre zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. na neverejnom zasadnutí 04. júla 2017 o odvolaniach obžalovaného a prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 01. decembra 2014, sp. zn. PK-2T/38/2010 takto

rozhodol:

Podľa § 316 ods. 3 písm. a) Tr. por. napadnutý rozsudok s a z r u š u j e .

Špecializovanému trestnému súdu sa prikazuje, aby vec znovu prejednal a rozhodol v inom zložení senátu.

Odôvodnenie

Rozsudkom špecializovaného trestného súdu v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ruženy Szabovej a členov senátu JUDr. Jozefa Šutku a Mgr. Ivana Matela z 01. decembra 2014, sp. zn. PK-2T/38/2010 bol obžalovaný Ing. P. F. uznaný vinným zo zločinu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

ako zamestnanec samosprávneho kraja vo funkcii riaditeľa Úradu B. samosprávneho kraja (ďalej len „B.“) v presne nezistenom, čase v mesiaci jún roku 2007 v kancelárii riaditeľa neziskovej organizácie L. n. o. vo V. X., okres I. požadoval od Mgr. F. C. a Ing. F. L., vystupujúcich v mene tejto neziskovej organizácie, sumu 2 000 000,-Sk (v prepočte 66.387,84 €) za to, že v súvislosti s odpredajom nehnuteľností bývalého Domova sociálnych služieb V. X., zapísaných na liste vlastníctva číslo XXX k. ú. V. X., Správa katastra I., na liste vlastníctva číslo XXX k. ú. V. X., Správa katastra I. a na liste vlastníctva číslo XXX k. ú. Q. K., Správa katastra I. Z. O., v ktorých vykonáva svoju činnosť nezisková organizácia L. n. o. V. X., do ich spoluvlastníctva im zabezpečí nižšiu kúpnu cenu, a to v sume 6 000 000,- Sk (v prepočte 199.163,51 €), i keď všeobecná hodnota týchto nehnuteľností bola najmenej 10 500 000,- Sk (v prepočte 348.536,14 €), s čím menovaní súhlasili; a potom, ako dňa 23. augusta 2007 zastupiteľstvo B. uznesením Zastupiteľstva B. 234/2007 schválilo priamy predaj predmetného nehnuteľného majetku B. do spoluvlastníctva Mgr. F. C. s manželkou L. C. a Ing. F. L. s

manželom G. L. za kúpnu cenu 6 000 000,- Sk (v prepočte 199.163,516 €) a po podpise kúpnej zmluvy a uhradení kúpnej ceny, dňa 13. novembra 2007 v kancelárii riaditeľa úradu B. číslo XXXT. nachádzajúcej sa v budove B. v B. na Z. číslo XX prevzal od Mgr. F. C. a Ing. F. L. žiadanú sumu 2 000 000,- Sk (v prepočte 66.387,84 €).

Za to mu bol uložený podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. s prihladením na § 38 ods. 2, § 36 písm. j) a § 37 písm. e) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 4 (štyri) roky.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. obžalovaný bol na výkon trestu zaradený do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Podľa § 56 ods. 1 Tr. zák. s prihladením na § 57 ods. 1 Tr. zák. súd obžalovanému uložil aj peňažný trest vo výmere 10.000,- € (desaťtisíc eur).

Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený, súd obžalovanému ustanovil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) mesiacov.

Podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. súd obžalovanému uložil aj trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu zamestnania, povolania a funkcie v orgánoch štátnej moci, v štátnej správe a samospráve na dobu 7 (sedem) rokov.

Proti tomuto rozsudku včas podali odvolania obžalovaný a prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len prokurátor).

V písomnom odôvodnení odvolania obžalovaný prostredníctvom obhajcu namietol nepreukázanie objektívnej stránky trestného činu, z ktorého bol uznaný za vinného, ako aj nevyvrátenie jeho obhajoby týkajúcej sa vzorca 6 plus 2. Tento k zaplatenej sume nemá žiaden zmysel, pretože v skutočnosti išlo o prísľub predsedu malej sociálnej komisie MUDr. V. Z. predsedovi samosprávneho kraja, že po zrušení príspevkovej organizácie V. X. sa vyplatí 6 dávok za prvý polrok 2007 a on ako predseda malej sociálnej komisie podporí túto neziskovú organizáciu verejného poskytovateľa sociálnych služieb dvoma dávkami v 3. a 4. štvrtroku, čiže jednou dávkou v 3. a jednou dávkou v 4. štvrtroku. V tejto súvislosti poukázal na svedeckú výpoveď MUDr. V. Z. na hlavnom pojednávaní 21. júna 2011. Na podklade týchto dôkazov nemožno preto vyvodiť spoľahlivý záver, že spáchal posudzovaný trestný čin.

V ďalšej časti podaného odvolania hodnotil vykonané dôkazy zo svojho uhla pohľadu uzatvárajúc, že výrok o vine súd oprel o svedecké výpovede, ktoré si jednotlivito i vzájomne odporujú (výpovede svedkov Mgr. F. C., Ing. F. L. a nepriamej svedkyne L. C., ktorá sa o okolnostiach skutku dozvedela od svojho manžela). Uprednostnil tak meniace sa výpovede svedkov, ktorí nevedeli vysvetliť základné okolnosti súvisiace so skutkom pred výpoveďou svedka Ing. F. I., ktorý o sume 2 mil. Sk vypovedal v jeho prospech. Svedkovia Mgr. F. C. a Ing. F. L. o spôsobe zabezpečenia finančných prostriedkov na jeho poskytnutie vypovedali odlišne, pretože ich výpovede sa v zásadných skutočnostiach rozchádzajú a rozdielne výpovede svedka si vynútili jeho opakované výsluchy.

Odôvodneniu napadnutého rozsudku vytkol dezinterpretáciu výpovede svedka Ing. F. F., CSc., pretože z tejto nevyplýva spoľahlivý záver, že v kritický deň a čas sa nachádzal na mieste činu. Podľa jeho názoru neexistuje dôkaz presvedčivo vyvracajúci záver opačný, t. j. že v danom čase na mieste činu nebol.

Zdôraznil rozpory vo výpovediach Mgr. F. C. z prípravného konania a hlavného pojednávania vo vzťahu k pôvodu peňazí na poskytnutie úplatku, na financovanie kúpy nehnuteľnosti, o spôsobe vysporiadania sa so svedkom Ing. F. I. a poukázal na spôsob, akým svedok tieto rozpory vysvetlil. Za dôvod usvedčujúcich výpovedí svedka označil jeho možnú pomstu voči nemu ako osobe, ktorá bola „keď nie na 100% tak na 80% zodpovedná za jeho traumatizujúcu udalosť.“ Konštatoval, že vzájomné rozpory vo výpovediach svedkov si vynútili konfrontáciu medzi Mgr. F. C. a Ing. F. L. na hlavnom pojednávaní.

Upriamil pozornosť na výpovede svedkyne Ing. F. L. o pôvode peňazí, ktoré dávali so svedkom Mgr. F. C. do obálky a ich prinesení do jeho kancelárie, okolnosti, či v odovzdanej obálke peniaze boli, o spôsobe ohlásenia sa na vrátnici a o tom, či peniaze nechal položené na stole, či niekto v závere konverzácie vstúpil do kancelárie a možný motív nepravdivej výpovede svedkyne. Následne zdôraznil, že pôvodné výpovede svedkyne o vyhrážkach ublížením na zdraví alebo usmrtením, ktoré jej mal adresovať sa ukázali ako nepravdivé a že svedkyňa nevedela uviesť či úplatok dávali do obálky už v banke alebo v kancelárii riaditeľa vo V. X..

Vo vzťahu k vecným dôkazom konštatoval, že „príkazy vydané v tomto trestnom konaní sú odôvodnené len citáciou zákona“.

Z príkazu na použitie agenta nie je možné zistiť, z akého dôvodu by odhaľovanie, zisťovanie a usvedčovanie páchatel'a trestnej činnosti bez použitia agenta bolo iným spôsobom podstatne sťažené a z príkazu na odpočúvanie a záznamu telekomunikačnej prevádzky nevyplyva, na základe akých skutočností dospel súd k záveru, že používateľom predmetnej telefónnej stanice je Ing. F. L., pokiaľ vlastníkom tejto stanice bola organizácia n. o. V. X..

Svoje námietky oprel o nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 14. júna 2006, sp. zn. I. ÚS 274/05 o nevyhnutnosti relevantnej konkrétnej vysvetľujúcej argumentácie, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom stanovené podmienky pre takýto zásah do práva na súkromie a konštatoval, že bez nej je takýto súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný. Ak si z príkazu nemožno utvoriť obraz o tom, aké konkrétne skutočnosti viedli k ich vydaniu, treba príkaz považovať za zjavne neodôvodnený.

Dôvodil aj absenciou úvah súdu k vzneseným námietkam, že zvukové a obrazovo - zvukové záznamy neboli predložené úplné a v celosti. Záznam Mgr. F. C. a Ing. F. L. v kancelárii riaditeľky neziskovej organizácie L., n. o. V. X. označil za nepoužiteľný, pretože nie je na ňom vidieť medzi kým prebieha rozhovor, Ing. F. L. autorizovaný nebol a na viacerých miestach je prerušovaný. Ďalší záznam vykonaný v kancelárii riaditeľa Úradu B. nebol predložený v celosti, a preto je rovnako procesne nepoužiteľný. Odpočúvania osôb, resp. prepisy takého záznamu zásadne musia byť súdu predložené ako kompaktný celok, bez ohľadu na obsah, pokiaľ si taký dôkaz nárokuje označenie „legálny“. Len súd potom môže takýto dôkaz hodnotiť avšak základným predpokladom je jeho celistvosť (NS SR 3 To 6/2009). Manipulácia sa týka aj záznamov telekomunikačnej prevádzky, nakoľko časy jednotlivých hovorov sú v zásadnom rozpore s dĺžkou záznamov na hlavnom pojednávaní. V rozpore so zásadou zákonnosti je aj odôvodnenie súdu prvého stupňa, v zmysle ktorého „nepresné časy trvania zvukových záznamov v ich prepise boli napokon konsolidované ich prehratím na hlavnom pojednávaní“.

Konštatoval potrebu vysporiadania sa aj s námietkou ľstivého navádzania agenta na priznanie obžalovaného.

Pri posudzovaní zákonného znaku „obstarania veci všeobecného záujmu“ prvostupňový súd význam jeho konania k naplneniu tohto zákonného znaku zásadne precenil, pretože kompetencie tak, ako boli popísané na str. 25 a nasledujúcich napadnutého rozsudku nepredstavujú také konanie, ktorým by vykonával činnosť, ktorá je spôsobilá akýmkoľvek spôsobom ovplyvniť vecnú stránku konečného rozhodnutia Zastupiteľstva B.. V jeho prípade šlo o rýdzo formálnu činnosť, čo potvrdili aj svedkovia Ing. F. G., MUDr. V. Z. a svedok Doc. Ing. F. F., CSc.

Vyslovil preto názor, že medzi konaním uvedeným v skutkovej vete napadnutého rozsudku a obstaraním veci všeobecného záujmu nie je priamy vzťah, ktorý odôvodňuje správnosť ustálenej právnej kvalifikácie. Povahu obstarávania veci všeobecného záujmu musí mať konkrétna činnosť určitej osoby, ku ktorej má úplatok priamy vzťah. Táto podmienka však v danej veci splnená nebola, pretože ak prvostupňový súd na str. 30 presadzuje závery, že u obžalovaného išlo o „administratívne zabezpečenie organizácie prípravy zasadnutia zastupiteľstva“ ako obstarávanie veci všeobecného záujmu, ide o vnútorný rozpor napadnutého rozhodnutia, nakoľko skutková veta rozsudku nepojednáva o takom

konaní obžalovaného, pri ktorom by si mal vyžiadať alebo prijať úplatok za to, že bude „administratívne zabezpečovať organizáciu prípravy zasadnutia zastupiteľstva“.

Uviedol, že pri výklade pojmu obstarávanie vecí všeobecného záujmu je potrebné rešpektovať, že na ústavnej úrovni je všeobecný záujem stotožnený s pojmom verejného záujmu, ktorý prináša prospech (majetkový alebo iný) všetkým občanom alebo mnohým občanom. S verejným záujmom nie je možné spájať takú činnosť, na ktorú nie je ústavnoprávny nárok, čo znamená, že jeho výkon je vecou dohody medzi dvoma subjektmi, a teda nie je inštitútom verejného práva, ale práva súkromného (I. ÚS 402/2008).

Spĺnenie týchto právnych kritérií súd prvého stupňa nesprávne posúdil a prihliadnuť je potrebné aj na výpoveď svedka MUDr. V. Z. na hlavnom pojednávaní 21. júna 2011, že išlo o súkromné neziskovky... bola to privátna nezisková organizácia... sociálne služby prevádzkovala súkromná firma... nemohol im nič prikázať, ani riadiť... VÚC boli len budovy... VÚC nemalo dosah na vykonávanie sociálnych služieb v L. V. X., n. o. ...

Abstraktný paušalizovaný odkaz na zákon o samosprávnych krajoch je tak podľa obžalovaného nepostačujúci, pričom je nevyhnutné skúmať charakter a právne postavenie oboch subjektov právneho vzťahu.

Namietol aj vyhodnotenie pomeru poľahčujúcich a priťažujúcich okolností. Pri posudzovaní tejto otázky súd dospel k nesprávnemu záveru, že zneužil svoje zamestnanie, povolanie, funkciu alebo postavenie na dosiahnutie neoprávnenej alebo neprimeranej výhody v zmysle § 37 písm. e) Tr. zák. Započítaním tejto priťažujúcej okolnosti bolo porušené ustanovenie § 38 ods. 1 Tr. zák. Ak súd dospel k záveru, že pri prevode dotknutých nehnuteľností konal v pozícii riaditeľa úradu B. samosprávneho kraja, v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou a na rozdiel od § 328 ods. 1 Tr. zák. jeho konanie kvalifikoval podľa § 329 ods. 1 Tr. zák. túto okolnosť nemal posúdiť ako priťažujúcu. Ide o tú istú okolnosť, ktorú v zmysle § 38 ods. 1 Tr. zák. nemožno pri ukladaní trestu pričítať páchatelovi dvakrát. Pri prevahe zistených poľahčujúcich okolností podľa § 38 ods. 3 Tr. zák. má dôjsť k úprave trestnej sadzby v prospech obžalovaného znížením hornej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu a k uloženiu sankcie, ktorá je pri zohľadnení skutočností uvedených v § 34 Tr. zák. pre obžalovaného miernejšia.

V súvislosti s uloženým trestom vytkol súdu i to, že napriek ustanoveniam § 34 ods. 4 a § 39 ods. 1 Tr. zák. sa dostatočne nevysporiadal s jeho zdravotným stavom. Upriamil pozornosť na znalecké posudky č. 81/2013 a 68/2013 znalcov MUDr. D. T., PhD. a MUDr. K. D., PhD., v ktorých sa znalci domnievajú, že pri priaznivejšej životnej situácii, intenzívnej psychoterapii a pri kontinuálnom užívaní psychofarmák by mohlo dôjsť k istému zlepšeniu jeho stavu a k obnoveniu jeho psychosociálneho fungovania, avšak vzhľadom ku chronifikácii ťažkostí nie na premorbídnu (pred začiatkom poruchy) úroveň. Konštatoval, že trpí na epizódu stredne ťažkej depresie s chronickým priebehom, pričom ide o závažnú psychickú poruchu. Dôležitým faktorom, ktorý dlhodobo nepriaznivo ovplyvňuje jej priebeh, je záťaž z predmetného trestného konania, ktoré spolupôsobí s endogénnou (biologickou) vlohou pre depresívnu poruchu a charakteristikami osobnosti obžalovaného. Prejavuje sa pod obrazom inhibovanej depresie v popredí s apaticko-hypobulickým syndrómom stredne ťažkej intenzity so somatizáciou. Objavili sa aj suicídálne myšlienky. V záťaži má sklon k dysforickým rozladám. Nemožno vylúčiť vznik abnormálnych skratových reakcií, zvýšené je riziko heteroagresívneho alebo autoagresívneho konania. Na druhej strane, vzhľadom k doterajšiemu chronickému priebehu a nedostatočnej odpovedi na liečbu nie je vylúčené, že bude potrebná doživotná liečba. Znalci upozornili, že predmetné stíhanie predstavuje pre neho závažnú psychologickú záťaž, ktorá pri jeho súčasnom psychickom stave a zvýšenej senzitivnosti, môže viesť k zintenzívneniu psychických ťažkostí, k zníženiu schopnosti chápať zmysel trestného stíhania a zvyšuje aj riziko abnormálneho skratového reagovania (najmä suicídálne konanie). Ide preto o závažnú a nevyliciteľnú psychickú poruchu a prebiehajúce trestné stíhanie, rovnako ako aj z neho vyplývajúce následky predstavujú pre neho závažnú záťaž, zvyšujú riziko skratovej reakcie, vrátane samovražedného konania. Podľa názoru obžalovaného je preto potrebné tieto skutočnosti zohľadniť pri

ukladaní trestu. Prvostupňový súd sa však s týmito skutočnosťami dostatočným spôsobom v rámci hodnotenia zásad pre ukladanie trestov (§ 34 ods. 4 Tr. zák.), ako aj úvah podľa § 39 Tr. zák. nevysporiadal. Mimoriadne pomery páchatelia pritom stoja mimo okruh stupňa závažnosti činu (NR 3TZ 20/1962) a tieto musí súd hodnotiť bez ohľadu na okolnosti (vecnú stránku) konkrétneho prejednávaneho prípadu. V jeho prípade ide o pomery, z ktorých je zjavné, že vzhľadom na nevyliciteľnú psychickú poruchu bude pociťovať uložený nepodmienečný trest podstatne citeľnejšie ako iní páchatelia, čo doktrína a súdna prax vyhodnotila ako dostatočne kvalifikovaný dôvod pre zohľadnenie tejto skutočnosti pri ukladaní trestu v prospech obžalovaného. Uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody možno preto považovať za neadekvátne a neprimerané, pretože takýto trest so zreteľom na jeho represívnu a generálno - preventívnu funkciu vo vzťahu k nemu nie je nevyhnutný. Prvostupňový súd mal preto pri ukladaní trestu postupovať s použitím § 51 Tr. zák., alternatívne podľa § 39 Tr. zák. s použitím § 49, 50 Tr. zák. a výkon trestu mu podmiennečne odložiť so stanovením primeranej skúšobnej doby.

Prokurátor v písomnom odôvodnení odvolania napadnutému rozsudku vytkol právne posúdenie konania obžalovaného, ktoré podľa jeho názoru malo byť kvalifikované aj podľa odseku 2 § 329 Tr. zák. a v súlade s ním mal byť obžalovanému uložený aj trest.

Argumentujúc ustanovením § 128 Tr. zák. vyslovil názor, že obžalovaný konal ako verejný činiteľ, pretože verejným činiteľom na účely tohto zákona sa okrem iného rozumie aj zamestnanec orgánu územnej samosprávy, ak sa podieľa na plnení úloh spoločnosti a štátu a používa pritom právomoc, ktorá mu bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená. Pre trestnú zodpovednosť a ochranu verejných činiteľov sa podľa jednotlivých ustanovení tohto zákona vyžaduje, aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou, ako aj kumulatívne. Pre túto sa zároveň vyžaduje kumulatívne splnenie troch podmienok 1/ aby sa jednalo o zamestnanca orgánu územnej samosprávy, 2/ aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a 3/ aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho zodpovednosťou a konštatoval, že obžalovaný ako riaditeľ úradu B. bol zamestnancom orgánu územnej samosprávy. Upriamil pozornosť na ustanovenie § 21 ods. 1, ods. 2 zák. č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, podľa ktorých administratívne a organizačné veci zastupiteľstva, predsedu a ďalších orgánov zriadených zastupiteľstvom zabezpečuje úrad, ktorý tvoria zamestnanci samosprávneho kraja; ich počet a skladbu pracovných funkcií ustanovuje zastupiteľstvo. Prácu úradu riadi a organizuje riaditeľ, ktorý za svoju činnosť zodpovedá predsedovi.

Podľa týchto ustanovení bolo v právomoci obžalovaného riadiť a organizovať činnosť úradu B., teda riadiť a organizovať prácu jednotlivých odborov, vrátane Odboru správy majetku. Práve tento odbor bol predkladateľom návrhu na predaj nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom 4. zasadnutia Zastupiteľstva B. konaného dňa 02. augusta 2007. Z dokazovania vykonaného pred súdom vyplynulo, že materiály predkladané či už riaditeľovi B. alebo následne aj Zastupiteľstvu B. boli obžalovaným osvedčované podpisom na tzv. sprievodných listoch. Výsluchmi svedkov a obžalovaného bolo preukázané, že bez jeho podpisu na tzv. sprievodnom liste by nebol materiál postúpený predsedovi B. alebo zastupiteľstvu, ale došlo by k jeho vráteniu na prepracovanie príslušnému odboru samosprávneho kraja. Práve táto okolnosť svedčí o zodpovednosti obžalovaného za všetky materiály predkladané či už predsedovi alebo zastupiteľstvu samosprávneho kraja.

V danom prípade to znamenalo, že práve podpis obžalovaného na tzv. sprievodnom liste umožnil ďalší procesný postup, a síce predloženie materiálu predsedovi a následne na prerokovanie zastupiteľstvu samosprávneho kraja. Obžalovaný sa preto spolupodieľal na rozhodovaní (v širšom význame slova) pri predaji predmetného majetku vo vlastníctve samosprávneho kraja v prospech fyzických osôb. Bez priamej ingerencie obžalovaného ako riaditeľa úradu samosprávneho kraja by k predloženiu materiálu predsedovi a ani zastupiteľstvu samosprávneho kraja nedošlo. Tieto okolnosti podľa prokurátora svedčia o tom, že obžalovaným spáchal skutok v súvislosti so svojou právomocou a zodpovednosťou.

Z týchto dôvodov mal súd konanie obžalovaného právne posúdiť ako zločin prijímania úplatku podľa §

329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona a uložiť mu okrem iných trestov aj zodpovedajúci trest odňatia slobody.

Odvolateľ vyslovil nesúhlas aj s výmerou uloženého peňažného trestu (10.000,-€). Podľa neho súd pri jej posudzovaní súd dôsledne neprihliadol na funkciu tohto druhu trestu, ktorou je postihnutie majetkového prospechu (úplatku), ktorý obžalovaný získa, teda odčerpanie majetku získaného bezpráčne. Potrebné je mať na zreteli skutočnosť, že neoprávnený prospech získaný korupčným konaním nie je možné v tomto prípade odčerpať iným druhom trestu - uložením prepadnutia veci podľa § 60 Trestného zákona, a preto je potrebné uložiť peňažný trest v primeranej výške. Prvostupňový súd sa dostatočne nevysporiadal práve s nepomerom neoprávneného majetkového prospechu, ktorý obžalovaný získal vo výške 66.387,84 € a uloženým trestom - 10.000,-€. Bolo preto namieste uložiť peňažný trest vo výške zohľadňujúcej vyššiu mieru možnosti odčerpania neoprávnene získaného majetku. Opačné chápanie významu peňažného trestu by v prípadoch trestných činov korupcie znamenalo len formálne ukladanie tohto trestu bez jeho reálneho obsahu a dosahu.

Navrhol preto, aby najvyšší súd podľa § 321 ods. 1 písm. d), písm. e) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o vine a treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sám rozhodol tak, že konanie obžalovaného právne posúdi ako zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona (a v tomto smere upraví aj skutkovú vetu) a aby rozhodol o uložení trestov v intenciách odvolania, t.j. aby obžalovanému uložil:

- podľa § 329 ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. j) a § 37 písm. e) Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 8 (osem) rokov a zároveň podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona obžalovaného zaradil na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia,
- podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona s prihliadnutím na § 57 ods. 1 Trestného zákona peňažný trest vo výške 15.000 (pätnásťtisíc) Eur,
- podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený obžalovanému uložil náhradný trest odňatia slobody vo výmere 9 (deväť) mesiacov a,
- podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona uložil trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu zamestnania, povolania a funkcie v orgánoch štátnej moci, v štátnej správe a v samospráve na dobu 7 (sedem) rokov.

Na podklade odvolaní obžalovaného a prokurátora Najvyšší súd Slovenskej republiky postupoval podľa § 317 ods. 1 Tr. por., podľa ktorého ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 316 ods. 1 alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3 Tr. por. preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. zák.

Podľa § 316 ods. 3 písm. a) Tr. por. odvolací súd zruší napadnutý rozsudok a vec vráti súdu prvého stupňa, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol, ak zistí, že súd rozhodoval v nezákonnom zložení.

Najvyšší súd z obsahu predloženého spisu zistil, že rozsudkom z 19. októbra 2010, sp. zn. PK - 2T/35/2010, t. j. rozhodnutím predchádzajúcim napadnutému rozsudku, špecializovaný trestný súd po schválení dohody o vine a treste podľa § 334 ods. 4 Tr. por. uzavretej medzi prokurátorom a obžalovanou Ing. F. L. rozhodol samosudkyňou JUDr. Ruženou Sabovou tak, že obžalovaná je vinná z prečinu podplácania spolupáchateľstvom podľa § 20, § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

spolu s Mgr. F. C., ako zástupcovia neziskovej organizácie L. n. o. V. X. po tom, čo od nich P. F. ako riaditeľ úradu B. samosprávneho kraja (ďalej len „B.“) v presne nezistený deň v mesiaci jún roku 2007 požadoval úplatok vo výške 2.000.000,- Sk (66.387,84 €) za to, že bude do programu zastupiteľstva B. zaradený odpredaj nehnuteľností bývalého Domova sociálnych služieb V. X., zapísaného na LV č. XXX

k. ú. V. X., Správa katastra I., na LV č. XXX k. ú. V. X., Správa katastra I. a LV č. XXX k. ú. Q. K., Správa katastra I. Z. O., v ktorých vykonáva svoju činnosť nezisková organizácia L. n. o. V. X. za sumu 6.000.000,- Sk (99.163,51 €) aj napriek tomu, že ich hodnota bola stanovená v zmysle prvého vypracovaného znaleckého posudku na sumu 11.500.000- Sk (381.730,07 €), prisľúbili vyplatenie tohto úplatku a následne po tom, ako dňa 23. augusta 2007 zastupiteľstvo B. uznesením I. č. 234/2007 schválilo priamy predaj predmetného nehnuteľného majetku B. do spoluvlastníctva Mgr. F. C. s manželkou L. C. a Ing. F. L. s manželom G. L. L. za kúpnu cenu 6.000.000,- Sk (199.163,51 €) a po podpise kúpnej zmluvy a uhradení kúpnej ceny dňa 13. novembra 2007 v kancelárii riaditeľa ÚB. č. XXXT. nachádzajúcej sa v budove B. v B. Z. XX odovzdali Ing. P. F. úplatok vo výške 2.000.000,- Sk (66.387,84 €).

Za to jej bol uložený podľa § 333 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 56 ods. 2, § 36 písm. j), l), n) a § 38 ods. 3 Tr. zák. účinného pred 1. januárom 2009, s poukazom na § 438b zákona č. 498/2008 Z. z., ktorým sa menia zákony v oblasti trestného práva v súvislosti so zavedením meny euro v Slovenskej republike peňažný trest vo výške 602 520,- slovenských korún, v prepočte 20.000,- EUR (slovom: dvadsaťtisíc eur).

Podľa § 57 ods. 3 Tr. zák. pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, jej bol ustanovený náhradný trest odňatia slobody v trvaní 16 (šestnásť) mesiacov.

Podľa § 57 ods. 2 Tr. zák. bolo vyslovené, že vymožená suma peňažného trestu pripadá štátu.

Zo skutkovej vety výroku tohto rozsudku je zrejmé, že už v tomto rozsudku samosudkyňa obžalovaného Ing. P. F. označila za osobu, ktorá za presne označených okolností a od presne označených osôb požadovala a aj prevzala úplatok v konkrétne označenej výške.

Z obsahu citovaných rozhodnutí špecializovaného trestného súdu nepochybne vyplýva, že veci prejednála a rozhodla menovaná najskôr v postavení samosudkyne a neskôr aj v postavení predsedníčky senátu.

Z tohto dôvodu sa odvolací súd primárne zaoberal otázkou či prítomnosť sudkyne JUDr. Ruženy Sabovej pri rozhodovaní v obidvoch uvedených skutkovo a personálne súvisiacich veciach poskytuje záruku dôvery v nestrannosť konania v očiach verejnosti a pokiaľ ide o trestné konanie predovšetkým v očiach obvineného. Uvedenú otázku posudzoval z hľadiska čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor) a dodržania princípu prezumpcie neviny vyjadrenej v základných zásadách trestného konania (§ 2 ods. 4 Tr. por.).

Nestrannosť spravidla znamená absenciu predsudku alebo zaujatosti a jej existenciu či neexistenciu možno zisťovať rôznymi spôsobmi. V tomto kontexte je potrebné rozlišovať medzi subjektívnym prístupom, ktorý spočíva zisťovaní osobného presvedčenia alebo správania sudcu v konkrétnom prípade, a objektívnym prístupom, ktorý znamená zistenie, či tento sudca poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akejkoľvek odôvodnenej pochybnosti v tomto smere. Pri uplatňovaní subjektívneho testu sa stabilne vychádza z toho, že osobná nestrannosť musí byť prezumovaná až dovtedy, kým sa nepreukáže opak. Pokiaľ ide o objektívny test, ten spočíva v zistení, či nezávisle od správania sa ktoréhokoľvek člena senátu existujú určité overiteľné skutočnosti, ktoré môžu spochybniť jeho nestrannosť. V tomto smere môže mať určitý význam aj zdanie.

Pri rozhodovaní o tom, či v danom prípade existuje legitímny dôvod pochybovať o nestrannosti konkrétneho orgánu je dôležité, avšak nie rozhodujúce aj stanovisko toho, kto namieta zaujatosť.

Rozhodujúcim je to, či pochybnosti možno považovať za objektívne a odôvodnené.

Najvyšší súd pri posudzovaní tejto otázky dospel k záveru, že zapojenie tej istej sudkyne do dvoch hoci samostatných konaní, avšak skutkovo a personálne prepojených môže vyvolať oprávnené otázky podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) a § 2 ods. 4 Tr. por.

Oprávnenosť týchto otázok odôvodňuje skutočnosť, že tá istá sudkyňa najskôr v postavení samosudcu v skutkovej vete výroku skoršieho rozsudku, o. i. podrobne uviedla okolnosti, za ktorých si obžalovaný Ing. P. F. vypýtal a prijal úplatok čím podľa názoru najvyššieho súdu už vopred prejudikovala jeho vinu. Následne v neskoršom rozsudku senát, ktorému predsedala obžalovaného z tohto konania obžalovaného uznal za vinného a toto právne posúdil ako zločin prijímania úplatku.

Aj keď samotná skutočnosť, že menovaná sudkyňa rozhodovala o spoluobžalovanej Ing. F. L. nie je sama osebe dostatočná na vyvolanie pochybnosti o jej nestrannosti, skutočnosť, že skutková veta výroku skoršieho rozsudku obsahovala zistenia, ktoré prejudikovali vinu obžalovaného podľa názoru najvyššieho súdu vyvoláva vážne pochybnosti o sudcovskej nestrannosti menovanej sudkyne a dodržaní prezumpcie nevinu obžalovaného Ing. P. F..

K porušeniu prezumpcie nevinu podľa názoru najvyššieho súdu dôjde vtedy, ak pred zistením viny zákonným spôsobom súd svojím rozhodnutím alebo postojom naznačí, že obvinený je vinný. Môže k tomu dôjsť i v prípade, ak nejde o formálne konštatovanie viny. Stačí, že zo skutkovej vety výroku predchádzajúceho rozhodnutia vyplýva, že súd považuje obvineného za vinného, pretože predčasné vyslovenie takého názoru samotným súdom poruší spomínanú prezumpciu. Článok 6 ods. 2 Dohovoru sa vzťahuje na trestné konanie ako celok „bez ohľadu na výsledok trestného stíhania“, teda nie je potrebný následok vo forme sankcie, ani iná forma následku pre obvineného.

Článok 6 ods. 2 Dohovoru o. i. vyžaduje, aby sudcovia pri výkone svojich funkcií nevychádzali zo zaujatej predstavy, že obvinený spáchal trestný čin, z ktorého bol obvinený. To znamená, že prezumpcia nevinu je porušená, ak pred zistením viny zákonným spôsobom rozhodnutie súdu alebo postoj sudcu počas konania dávajú najavo, že obvinený je vinný. Môže k tomu dôjsť aj v prípade, ak nejde o formálne konštatovanie viny. Predčasné vyslovenie takého názoru sudcom samotným nevyhnutne poruší spomínanú prezumpciu. Je potrebné robiť zásadný rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná bez toho, aby bola právoplatne odsúdená a medzi výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia.

Skorší rozsudok naznačuje konkrétnu kvalifikáciu účasti obžalovaného na skutku a činu ktorý spáchal a obsahuje posúdenie jeho viny, pretože v skutkovej vete výroku skoršieho rozsudku je jasne uvedené, že obžalovaný Ing. P. F. požadoval úplatok v konkrétnej výške a tento mu bol neskôr aj odovzdaný.

Pokiaľ ide o posudzovanú otázku, aj z hľadiska čl. 40 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len listina) podľa ktorého „každý, proti komu je vedené trestné konanie sa pokladá za nevinného, kým sa právoplatným odsudzujúcim rozsudkom súdu nevysloví jeho vina“ musí štát ctiť prezumpciu nevinu i pred tým, ako voči dotknutej osobe takéto konanie začne. Inými slovami štát nemôže s nikým jednať ako s osobou vinnou z trestného činu pokiaľ o jeho vine právoplatne nerozhodol súd. Navyše je potrebné vykladať čl. 40 ods. 2 Listiny vo svetle čl. 40 ods. 1, podľa ktorého len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.

Pokiaľ sudca vyjadrí názor, že určitá osoba je vinná z trestného činu za situácie, kedy táto osoba nebola za tento trestný čin právoplatne odsúdená, zakladá to skutočne silné podozrenie, že dotýčny sudca nie je nestranný.

Znenie skutkovej vety predchádzajúceho rozsudku má výpovednú hodnotu, je pričítateľné uvedenej sudkyňi, ktorá vydala toto rozhodnutie, v ktorom sú obsiahnuté skutočnosti obsahujúce právny názor na konanie obžalovaného. Týmto výrokom sudkyňa postavila naisto, že obžalovaný Ing. P. F. spáchal trestný čin prijímania úplatku napriek tomu, že menovaný za toto konanie ešte nebol odsúdený. Sudca si musí byť vedomý nevyhnutnosti striktnie dodržiavať prezumpciu nevinu, a to aj z hľadiska formulácií, ktoré volí vo svojich rozhodnutiach. Znenie skutkovej vety výroku rozsudku z 19. októbra 2010, sp. zn.

PK - 2T/35/2010 špecializovaného trestného súdu vydaného samosudkyňou nerešpektuje prezumpciu nevinu obžalovaného Ing. P. F., zakladá silné podozrenie, že uvažovanie sudkyne bolo zaťažené predsudkom vo vzťahu k obžalovanému a nie je nezaujaté.

Súdy sú povinné pri svojom rozhodovaní vychádzať z prezumpcie nevinu vo všetkých konaniach, teda aj v inom konaní než v tom, v ktorom je príslušný trestný čin prejednávaný. I v týchto sa musia zdržať prehlásení, z ktorých vyplýva, že považujú určitú osobu za vinnú z trestného činu, hoci o vine týchto nebolo žiadnym spôsobom právoplatne rozhodnuté. Postup, ktorý nezodpovedá tomuto pravidlu je spravidla neústavný pre rozpor s čl. 40 ods. 2 Listiny (prezumpcia nevinu). Sudca, ktorý vo svojom rozhodnutí toto pravidlo nerešpektuje, spravidla bude v ďalšom rozhodovaní o osobe takto neprávom osočenej považovaný za zaujatého a teda nebude nestranným sudcom v zmysle § 36 ods. 1 Listiny.

Na záver najvyšší súd uvádza, že napriek tomu, že vo veci už raz rozhodol uznesením z 25. júna 2013, sp. zn. 4 To 3/2012 (nie však o posudzovanej otázke) vychádzajúc zo zmyslu a obsahu princípu spravodlivosti považoval za neudržateľné, aby nemohol revidovať svoje právne závery len z dôvodu existencie iného skoršieho rozhodnutia a tak zotrvávať na právnom názore, ktorý sa bez vyriešenia posudzovanej otázky ukázal ako predčasný.

Na podklade týchto úvah najvyšší súd rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný ďalší riadny opravný prostriedok.